

УДК 504.06

**ПОДОЛАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ ТА ЗАГРОЗ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ В
УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

Удовенко Ірина Олександрівна,

к.е.н., доцент

Кирилюк Володимир Петрович

к.с.-г. н., доцент

Почеренюк Анастасія Олександрівна

студентка

Уманський національний університет садівництва

м. Умань, Україна

irinaudovenko8@gmail.com

Анотація: Сучасне навколишнє середовище – продукт взаємодії людини та природи. При цьому взаємозв'язок між виробництвом та довкіллям – не просто взаємний обмін енергією, речовиною та інформацією, а спрямований технологічний процес привласнення людським суспільством природних ресурсів. Тому саме технологічні засоби повинні зберігати динамічну рівновагу виробництва та навколишнього середовища. Порушення цієї рівноваги, з одного боку, може призвести до згорання виробничої діяльності та погіршення споживання, а з іншого – до погіршення стану довкілля.

Ключові слова: навколишнє середовище, загрози, екологічна безпека, деградація ґрунтів.

Земля - це наш дім. Французький географ Елізе Реклю дуже влучно сказав: "Людина створює навколишнє середовище по своєму образу і подобі". Тобто, ми маємо те навколишнє середовище, яке заслужили і до якого прагнули. Навколишнє середовище невпинно змінюється, у тому числі внаслідок діяльності людини. Навіть маленькі зміни в екосистемі можуть спричинити

великі трагедії і катастрофи, як зараз, так і в майбутньому. Щоб ефективно реагувати на небезпеку, потрібно добре розуміти, з чим ми маємо справу.

Екологічна небезпека — наявність дій та процесів, що можуть впливати на стан навколишнього природного середовища, яке внаслідок надмірного забруднення обмежує або виключає можливість життєдіяльності людини та впровадження господарської діяльності в цих умовах [1].

Нині, існує 14 найважливіших екологічних проблем нашої планети основні з них:

1. Забруднення повітря, води і ґрунту. На очищення забрудненого повітря, води і ґрунту знадобляться мільйони років. Найголовніші забруднювачі – промисловість та моторний транспорт. Повітря забруднюють промислові об'єкти, які викидають в атмосферу різні гази і токсини, а також використання природного палива.

2. Глобальне потепління. В ході людської діяльності в атмосферу викидаються парникові гази, які призводять до парникового ефекту. Внаслідок цього відбувається зростання температури океанів та поверхні Землі, танення полярних шапок, підвищення рівня моря, а також аномальні опади.

3. Деградація природних ресурсів. Споживання викопного палива призводить до викидів парникових газів, що є причиною глобального потепління та зміни клімату. Сьогодні перехід на відновлювані джерела енергії, такі як сонячна енергія, вітер, біогаз та геотермальна енергія, стає все більш популярним і економічно вигідним.

4. Втрата біорізноманіття. Діяльність людини призводить до вимирання цілих видів, зникнення їхнього середовища існування та втрати біорізноманіття. Екосистеми, що утворювалися протягом мільйонів років, знаходяться під загрозою, коли будь-який вид популяції зникає і баланс порушується.

5. Виснаження озонового шару. Озоновий шар – це невидимий захист планети від сонячної радіації, яка шкодить рослинам і тваринам та викликає зростання числа ракових захворювань шкіри у людей. Зменшення концентрації

озонового шару пояснюється руйнуванням молекул озону в реакціях із різними речовинами антропогенного і природного походження (хлором та бромидом). Потрапляючи в атмосферу, ці токсичні гази створюють діру в озоновому шарі – локальний спад концентрації озону в стратосфері на 10–40%. Найбільша діра знаходиться над Антарктикою.

А також ще такі проблеми як: перенаселення, утилізація відходів, зміна клімату, знищення лісів, закислення океану, кислотні дощі, урбанізація, проблеми громадського здоров'я, генетична інженерія. Майже все вище перелічене пов'язане з функціонуванням сфер діяльності людини. Природно-антропогенний і антропогенний типи небезпеки існують з моменту появи людини як виду. А з часом їх вага в екологічній небезпеці безупинно зростає [2.3].

Щодо екологічної ситуації в Україні. На екологічний стан в регіонах України мають вплив еколого-географічні проблеми. Серед них характерними є:

- Зменшення запасів корисних копалин, вичерпання ресурсів.
- Небезпека порушення середовища внаслідок добування корисних копалин.
- Зміна структури земельних ресурсів внаслідок вилучення земель під господарські потреби й забудови, а також через розвиток негативних процесів (ерозії, просідання ґрунтів, підтоплення і заболочення).
 - Зниження родючості ґрунтів внаслідок вимивання гумусу.
 - Забруднення важкими металами, пестицидами.
 - Забруднення поверхневих і підземних вод.
 - Погіршення геогігієнічних та санітарно-епідеміологічних умов життєдіяльності людини.

Ці проблеми виникли через те, що структура господарства України, не відповідала в багатьох регіонах їх інтегральному потенціалу. Також не враховувались об'єктивні потреби. Провідними галузями в Україні є: енергетика, гірничо- та вугледобувна, хімічна промисловість, машинобудування. Застаріле устаткування в цих галузях обумовило інтенсивне застосування енергії, води,

землі, це призводить до не контрольованих викидів забруднюючих речовин у природу. На сьогодні стан розвитку виробництва для України є головним еколого-формуєчим фактором[4].

Людство стикнулося з великою кількістю екологічних проблем. Досить важко до кінця з'ясувати, причини виникнення деяких з них. Але потреба негайних змін у повсякденному житті, сферах діяльності людини – є нагальною. Продовжуючи рухатись вперед таким шкідливим способом, то майбутнього не буде. Вирішення глобальних екологічних проблем починається з нас самих, наших родин, громад, суспільства. Щоб зберегти навколишнє середовище безпечним, комфортним, біорізноманітним.

Список літератури:

1. М.І. Сокур, В.М. Шмандій, Є.К. Бабець, В.С. Білецький, І.Є. Мельнікова, О.В. Харламова, Л.С. Шелудченко. Екологічна безпека та економіка : монографія. Кременчук, ПП Щербатих О.В., 2020. 240 с.

2. Шмандій В. М., Некос В. Ю. Природні та антропогенні чинники, що спричиняють формування екологічної небезпеки у регіоні. *Матеріали міжнарод. наукової конф. “Каразінські природознавчі студії”, 14—16 червня 2004.* м. Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2004. – С. 290—291.

3. Шмандій В. М., Бахарєв В. С., Солошич І. О., Шмандій О. В. Регіональні проблеми екологічної безпеки, техногенні і соціогенні аспекти їх вирішення. *Вісник КДПУ.* 2006. Вип.5.(40). Ч.1. – С. 116-119.

4. Шульга М. В. Екологічне законодавство України. Харків. 1996. 190 с.

5. Міжнародно-правове регулювання подолання глобальних екологічних проблем.

URL://:http://pidruchniki.com/1315091046776/pravo/mizhnarodnopravove_regulyuvannya_podolannya_globalnih_ekologichnih_problem.